

ผู้ตรวจการแผ่นดิน

ออมบุดส์แมน

OMBUDSMAN NEWSLETTER

จดหมายข่าวผู้ตรวจการแผ่นดิน : ปีที่ 14 ฉบับที่ 121 ประจำเดือนเมษายน 2567

24 ปี

ผู้ตรวจการแผ่นดิน

24 ปี ผู้ตรวจการแผ่นดิน

จดหมายข่าวผู้ตรวจการแผ่นดินปีที่ 14 ฉบับที่ 121 ประจำเดือนเมษายน 2567 ซึ่งในเดือนเมษายนนี้ผู้ตรวจการแผ่นดินและสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ก่อตั้งครบ 24 ปี โดยในวันที่ 1 เมษายน 2567 นี้ ครบรอบการบัญญัติให้มีผู้ตรวจการแผ่นดินขึ้นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 จนถึงปัจจุบัน และครบรอบ 24 ปี การสถาปนาสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินในวันที่ 12 เมษายน 2567 ซึ่งความสำเร็จที่ผ่านมาของผู้ตรวจการแผ่นดินในการเยียวยาความเดือดร้อนของผู้ร้องเรียนและผดุงความเป็นธรรมให้แก่สังคม ตลอดจนมีข้อเสนอแนะอันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและการปรับปรุงระบบบริหารราชการแผ่นดินให้สอดคล้องกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ย่อมไม่อาจเกิดขึ้นได้ หากปราศจากความร่วมมือที่ดีจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการสนับสนุนของภาคส่วนต่าง ๆ ที่ช่วยให้การดำเนินการกิจตามอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินบรรลุผลในระดับที่น่าพึงพอใจ และนับจากนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินมุ่งมั่นที่จะดำเนินงานเชิงบูรณาการเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการวางรากฐานระบบธรรมาภิบาลบนพื้นฐานของคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นในภาพรวมของประเทศสมดังเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญต่อไป และมีบทบาทขยายไปยังเวทีระหว่างประเทศด้วย

จดหมายข่าวผู้ตรวจการแผ่นดินฉบับนี้ ขอนำสารครบรอบ 24 ปีของประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน ผู้ตรวจการแผ่นดิน ทั้ง 2 ท่าน และเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินมานำเสนอแก่ผู้อ่านทุกท่าน เนื่องในโอกาส “ครบรอบ 24 ปี ผู้ตรวจการแผ่นดิน” พร้อมทั้งวิวัฒนาการของผู้ตรวจการแผ่นดินตลอด 24 ปีที่ผ่านมา และผลการดำเนินงานที่ได้แก้ไข ปัญหาความเดือดร้อนเร่งด่วน สามารถดำเนินการแก้ไขให้ประชาชนด้วยความรวดเร็วมานำเสนอ ในการนี้ได้นำปัจจัยมถก “สื่อมวลชนในความคาดหวังของผู้ตรวจการแผ่นดิน” ที่ท่านประธานผู้ตรวจการแผ่นดินได้กล่าวในงานสังสรรค์เสวนา วันนักข่าว 5 มีนาคม 2567 เนื่องในโอกาสครบรอบ 26 ปี สมาคมสื่อมวลชนจังหวัดขอนแก่น

สุดท้ายนี้ กองบรรณาธิการจดหมายข่าวผู้ตรวจการแผ่นดินหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จดหมายข่าวผู้ตรวจการแผ่นดิน ยังคงเป็นช่องทางหนึ่งที่ทำให้ผู้อ่านได้รู้จักองค์กรผู้ตรวจการแผ่นดินมากยิ่งขึ้น และเชื่อมั่นว่าองค์กรผู้ตรวจการแผ่นดิน เป็นอีกหนึ่งที่พึ่งของประชาชนที่พร้อมเสริมสร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นในสังคมไทย

บรรณาธิการ

ที่ปรึกษา	นายสมศักดิ์ สุวรรณสุจริต, รศ. อิศรีย์ ทรรษาจรูญโรจน์, นายทรงศักดิ์ สายเชื้อ
บรรณาธิการบริหาร	พันตำรวจโท กิรป กฤตธีรานนท์
บรรณาธิการ	นางสาวคมขวัญ กาญจนกฤษร
กองบรรณาธิการ	นางสาวสร้อยธร มั่นทยานนท์, นางสาวพลอยไพลิน สารสิน นายวินัย วิริยะฐานะกุล, นายวัชรภรณ์ ไทญ้อย นางสาวจุฑามาศ อ่ำสำโรง, นายพงษ์พัฒน์ เปริตพริ้ง
ออกแบบศิลปกรรม	นายทศพล ทองอิราษ, นางสาวสุพิชิตา จันทกล
พิมพ์ที่	บริษัท สไมล์ สยาม พริ้นติ้ง เซอร์วิส จำกัด

24 ปี

ผู้ตรวจการแผ่นดิน

นายสมศักดิ์ สุวรรณสุจริต
ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน

เนื่องในโอกาสครบรอบ 24 ปี ของการก่อตั้งสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน กระผม นายสมศักดิ์ สุวรรณสุจริต ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน ขอขอบคุณผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินทุกท่านที่ร่วมกันปฏิบัติหน้าที่นำพาคอร์และสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินในการแก้ไขความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมของประชาชนด้วยความวิริยะอุตสาหะอย่างเต็มกำลังความสามารถ และด้วยความรับผิดชอบต่อประชาชน และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องที่ให้ความร่วมมือสนับสนุนการปฏิบัติภารกิจของผู้ตรวจการแผ่นดินและสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมให้กับประชาชนเป็นอย่างดีตลอดระยะเวลา 24 ปีที่ผ่านมา ตลอดจนขอขอบคุณพี่น้องประชาชนทุกท่านที่ได้ไว้วางใจและเชื่อมั่นในองค์กรผู้ตรวจการแผ่นดินเสมอมา

ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มีหน้าที่และอำนาจในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมของประชาชนอันเนื่องมาจากกฎหมาย กฎ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ หรือการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในการคุ้มครองสิทธิของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย ทั้งนี้ เพื่อมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจเกินขอบเขตที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยตลอดระยะเวลา 24 ปีที่ผ่านมา ผู้ตรวจการแผ่นดินมีความมุ่งมั่นในการแก้ไขความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมของประชาชนด้วยความ “สุจริต เทียงธรรม กล้าหาญ และปราศจากอคติทั้งปวงในการใช้ดุลยพินิจ” โดยได้ดำเนินการแก้ไข

ปัญหาความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมของประชาชนที่สำคัญ ๆ เช่น การเสนอแนะเพื่อแก้ไขปรับปรุงระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 32 การพิมพ์ลายนิ้วมือ พ.ศ. 2554 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (การแยกทะเบียนประวัติผู้ต้องหาออกจากทะเบียนประวัติอาชญากร), การเสนอแนะแก้ไขระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2552, การยกเลิกและแก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์และวิธีการจัดเก็บภาษี “คู่สมรสแยกยื่นภาษีได้” เป็นต้น

นอกจากจะยังคงดำเนินการตามเจตนารมณ์ในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมตามที่พี่น้องประชาชนร้องเรียนมาแล้ว ท่ามกลางสถานการณ์ของโลกและสภาพการณ์ภายในประเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาอย่างรวดเร็ว ผู้ตรวจการแผ่นดินยังได้มุ่งเน้นการทำงานเชิงรุกเพื่อแก้ไขเยียวยาความทุกข์ร้อนของประชาชน โดยมีการดำเนินการสอบสวนเชิงระบบให้มากขึ้น เช่น การแก้ไขปัญหาเชิงระบบเกี่ยวกับปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนและส่วนราชการจากกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติและป่าไม้ โดยเฉพาะกรณีปัญหาการทับซ้อนระหว่างเขตอุทยานแห่งชาติทับลานกับที่ดินที่ราษฎรถือครองบริเวณพื้นที่อุทยานแห่งชาติทับลาน, การศึกษาปัญหาความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมของประชาชนอันเกิดจากพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562, การศึกษาปัญหาและผลกระทบของการทำประมงภายใต้กฎหมายประมง, การดำเนินโครงการเสนอแนะปรับปรุงกฎหมาย กฎ และระเบียบให้มีการบังคับใช้เครื่องกระตุกหัวใจไฟฟ้าอัตโนมัติ (AED) ในการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน และการปฐมพยาบาลช่วยเหลือผู้ที่หัวใจหยุดเต้นให้กลับมาหายใจ (CPR) เป็นต้น

ในส่วนของการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ ตามหมวด 5 หน้าที่ของรัฐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มีการพัฒนา ส่งเสริมและสนับสนุน โดยการบูรณาการร่วมมือกับกระทรวงแรงงาน กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมประชาสัมพันธ์ และคณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการฯ ระดับจังหวัด 76 จังหวัดทั่วประเทศ ในการเพิ่มทักษะด้านอาชีพให้แก่เด็กนักเรียนที่ไม่ได้เรียนต่อหลังจบการศึกษาภาคบังคับให้ได้มีทักษะวิชาชีพ มีงานทำ และมีรายได้ ภายใต้ “โครงการเพิ่มทักษะด้านอาชีพแก่นักเรียนที่ไม่ได้เรียนต่อหลังจบการศึกษาภาคบังคับ” ช่วยให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวมีอาชีพที่มั่นคงและมีคุณภาพชีวิตที่ดี จนเป็นมิติสำคัญที่องค์การยูนิเซฟ (ประเทศไทย) ให้ความสนใจและพิจารณานำรูปแบบไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนในประเทศที่ยากจนในภูมิภาคต่าง ๆ และจากการที่ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ร่วมกับหน่วยงานส่วนกลางและจังหวัด 76 จังหวัด ขับเคลื่อนโครงการดังกล่าวมาตลอดระยะเวลาหลายปี ในปีที่ผ่านมา จึงได้จัดทำข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานต่าง ๆ ได้ร่วมกันขับเคลื่อนโครงการ เป็นการปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด 5 หน้าที่ของรัฐ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและการประกอบอาชีพของนักเรียนที่ครอบครัวยังมีฐานะยากจนที่กระจายอยู่ทุกจังหวัดทั่วประเทศในทุกปีการศึกษา

นอกจากนี้ ยังมีการดำเนินงานเชิงรุกเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนทุกภาคส่วนมีความรู้ความเข้าใจหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยการจัดตั้งและสนับสนุนการปฏิบัติงานของเครือข่ายผู้ตรวจการแผ่นดิน เช่น กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน สื่อมวลชนท้องถิ่น อาสาสมัครประชาสัมพันธ์ ประจำหมู่บ้าน เป็นต้น ตลอดจนมีการดำเนินการด้านความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ เช่น การจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการเชื่อมโยงข้อมูลเรื่องร้องเรียนระหว่างสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินกับกระทรวงมหาดไทย (ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด) และสำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดีจังหวัด (สคชจ.) ความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลปกครองกับสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เป็นต้น ในส่วนของความร่วมมือระหว่างประเทศ ในปีที่ผ่านมา ในฐานะที่ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับเลือกให้ปฏิบัติ

หน้าที่ประธานภูมิภาคเอเชียของสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ (International Ombudsman Institute (IOI)) ผู้ตรวจการแผ่นดินไทยได้เป็นเจ้าภาพจัดประชุมกลุ่มภูมิภาคเอเชียของสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ ประจำปี 2566 (IOI Asian Regional Meeting 2023) และการสัมมนานานาชาติ ในหัวข้อ “ผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งภูมิภาคเอเชียในฐานะกลไกสำหรับการส่งเสริมการบริหารที่เป็นธรรม ธรรมาภิบาล และหลักนิติธรรม” (Asian Ombudsman as a Mechanism for Promoting Fair Administration, Good Governance and the Rule of Law) เป็นการแสดงให้เห็นถึงบทบาทและศักยภาพของผู้ตรวจการแผ่นดินไทยในเวทีผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ ด้วยสภาพสังคมในปัจจุบันที่มีความสลับซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และเทคโนโลยีที่ทันสมัยมากขึ้น รวมถึงสถานการณ์โดยรวมที่ทั้งที่เกิดจากปัจจัยภายในและภายนอก ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ตระหนักถึงพลวัตดังกล่าว ได้ปรับตัวพัฒนาองค์กรให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เพื่อขับเคลื่อนนโยบายและดำเนินงานสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ท้ายนี้ ในฐานะประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน ขอให้ความมั่นใจแก่พี่น้องประชาชนว่า ผู้ตรวจการแผ่นดิน ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินทุกคน จะยังคงมุ่งมั่นตั้งใจและยืนหยัดในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมของพี่น้องประชาชน รวมทั้งคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 คุ้มครองไว้อย่างเต็มกำลังความสามารถ โดยจะรักษามาตรฐานของความเป็นมืออาชีพและพัฒนาองค์กรผู้ตรวจการแผ่นดินให้เป็นที่พึ่งของประชาชนได้อย่างแท้จริง เพื่อนำพาองค์กรผู้ตรวจการแผ่นดินและสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินก้าวสู่ปีที่ 25 ในฐานะองค์กรหลักที่เป็นที่พึ่งของประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมสืบไป

24 ปี

ผู้ตรวจการแผ่นดิน

รศ.ดร.อิสสระีย์ ทรราชอุฎฺเฏโรจน์

ผู้ตรวจการแผ่นดิน

เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2543 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ได้ทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาคนแรกของประเทศไทยขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. 2542 ตามที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 โดยเจตนารมณ์ของการจัดตั้งผู้ตรวจการแผ่นดินนั้นเป็นไปเพื่อมุ่งหมายให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นองค์กรที่มีความอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของการใช้อำนาจอธิปไตยไปพร้อม ๆ กับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนโดยสุจริตเที่ยงธรรมกล้าหาญ และปราศจากอคติทั้งปวงในการใช้ดุลยพินิจที่ครอบคลุมทั้งหลักนิติศาสตร์ และหลักรัฐศาสตร์

ตลอดระยะเวลา 24 ปีที่ผ่านมา ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มุ่งมั่นที่จะตรวจสอบ และแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐให้กับประชาชน โดยใช้หลักการแก้ไขปัญหาด้วยสันติวิธีอย่างกัลยาณมิตร มีการรับฟังปัญหาต่าง ๆ อย่างเข้าใจ และเข้าถึงข้อเท็จจริงในพื้นที่อย่างเพียงพอ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่เป็นสาเหตุของปัญหาที่แท้จริง ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เหล่านั้นได้อย่างเป็นรูปธรรมไปพร้อม ๆ กับการเชื่อมโยงให้ประชาชนเกิดความรู้สึกใกล้ชิดกับผู้ตรวจการแผ่นดินมากขึ้น ด้วยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการรับเรื่องร้องเรียนจากประชาชน โดยประชาชนสามารถร้องเรียน ตรวจสอบ และติดตามผลการดำเนินการได้ทุกที่ทุกเวลาได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว ซึ่งนอกจากการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชนเฉพาะรายแล้ว ผู้ตรวจการแผ่นดินยังได้มีการศึกษาและวิจัยอย่างลึกซึ้งในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชนในเชิงระบบ โดยเน้นการแก้ไขปัญหาในเชิงรุกเพื่อป้องกัน

มิให้เกิดปัญหาความเดือดร้อนกับประชาชนในลักษณะเช่นว่านั้นซ้ำอีก ยกตัวอย่างเช่น การศึกษาเชิงระบบเรื่อง “มาตรการด้านความปลอดภัยของรถรับ-ส่งนักเรียน” อันมีสาเหตุมาจากการเกิดอุบัติเหตุของรถรับ-ส่งนักเรียน และเหตุการณ์ลี้มเด็กนักเรียนไว้ในรถรับ-ส่งนักเรียนซ้ำ ๆ ก่อให้เกิดความสูญเสียในหลากหลายมิติที่ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอาจเพิกเฉยต่อความสูญเสียที่เกิดขึ้นได้ จึงได้ลงพื้นที่แสวงหาข้อเท็จจริงในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ พร้อมร่วมปรึกษาหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันกำหนดมาตรการความปลอดภัยของรถรับ-ส่งนักเรียน และได้จัดทำรายงานเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีให้จัดตั้งคณะทำงานร่วมกันภายใต้กลไกคณะอนุกรรมการศูนย์อำนวยความสะดวกทางถนนของแต่ละจังหวัด รวมทั้งเสนอแนะด้านการบริหารจัดการในแต่ละกระทรวงที่รับผิดชอบ เช่น กระทรวงคมนาคมโดยกรมการขนส่งทางบก โดยเสนอให้นำรถเข้าสู่ระบบฐานข้อมูลผ่านการขึ้นทะเบียนขอใบอนุญาตการใช้รถรับ-ส่งนักเรียน และพิจารณาทบทวนกฎหมายที่ใช้บังคับให้มีความสอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่ ตลอดจนให้สำนักงานขนส่งในแต่ละจังหวัดจัดโครงการอบรมเสริมสร้างความรู้และสร้างความเข้าใจให้กับผู้ขับรถรับ-ส่งนักเรียน และเสนอให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนงบประมาณด้านการเดินทาง และบริหารจัดการรถรับ-ส่งนักเรียนเพื่ออำนวยความสะดวกและความปลอดภัยในการเดินทางมาเรียนของเด็กและเยาวชน เป็นต้น

สำหรับการดำเนินงานด้านความร่วมมือกับภาคี เครือข่ายทั้งในและต่างประเทศ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มีการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับภาคีเครือข่ายภายในประเทศ คือ การสร้างเครือข่าย การพัฒนาเครือข่าย และการส่งเสริม การมีส่วนร่วมเครือข่าย เพื่อส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีความรู้ ความเข้าใจ และเชื่อมั่นต่อการอำนวยความสะดวกของ ผู้ตรวจการแผ่นดิน พร้อมเป็นกลไกสำคัญในการสนับสนุน การดำเนินงานของผู้ตรวจการแผ่นดินในการแก้ไขปัญหา ความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม ก่อให้เกิด เป็นวัฒนธรรม “**ธรรมาภิบาลเพื่อความเป็นธรรมในสังคม**” และ “**ธรรมาภิบาลเพื่อต่อต้านการทุจริต**” ในภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในขณะเดียวกัน ผู้ตรวจการ แผ่นดินก็ได้มีการลงนามในข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) กับหน่วยงานในต่างประเทศ เพื่อแลกเปลี่ยนความร่วมมือ ทางวิชาการ ประสบการณ์ และแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน ซึ่งนอกจากจะเป็น การนำองค์ความรู้ใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาองค์กร และเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์กรแล้ว ยังเป็นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์การดำเนินงาน ที่ดีของผู้ตรวจการแผ่นดินในอีกทางหนึ่งด้วย

ท่ามกลางสถานการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลง ไปอย่างรวดเร็ว และสังคมมีความเปราะบางอย่างสูงสุด ประกอบกับปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนที่ฝัง รากลึก และเกาะเกี่ยวกับหลายหน่วยงานมาอย่างยาวนาน อาทิ กรณีที่รัฐจัดสรรพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมให้เกษตรกร ได้เข้าทำประโยชน์ในรูปแบบเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (สปก.) แต่กลับส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและการดำรง ชีวิตของสัตว์ป่าโดยตรง ซึ่งจะย้อนกลับมาเป็นปัญหา ด้านสิ่งแวดล้อมและปัญหาของเกษตรกร เช่น ปัญหาช้างป่า บุกเข้ามาหาอาหารและทำลายพืชผลของเกษตรกรเพราะ พื้นที่นั้นเคยเป็นผืนป่าที่เป็นที่อยู่อาศัยและแหล่งอาหาร ของสัตว์ป่ามาก่อน เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้คือ ความท้าทาย ที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะต้องเผชิญและจะต้องเร่งแก้ไข อย่างจริงจัง พร้อมกับมุ่งหวังให้สถาบันการศึกษาได้มี ส่วนร่วมในการศึกษาวิจัยปัญหาต่าง ๆ ถึงต้นตอและรากเหง้า ของปัญหา เพื่อที่จะสามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน หรือความไม่เป็นธรรมให้กับประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งมีการจัดทำหลักสูตร “การตรวจการแผ่นดินศึกษา” เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชน ทุกภาคส่วนได้เข้ามาร่วมศึกษาบทบาทหน้าที่และอำนาจ ของผู้ตรวจการแผ่นดิน ตลอดจนได้ร่วมแก้ไขปัญหา ความเดือดร้อนและสร้างความเป็นธรรมในสังคมร่วมกัน ต่อไป ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้น้อมนำ “**ศาสตร์พระราชา คือ การเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา**” มาเป็นหลักคตินำทาง (Guiding principles) ในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน ของประชาชน ด้วยการ**เข้าใจประชาชน เข้าถึงเหตุแห่ง ปัญหา และพัฒนา**แนวทางแก้ไขอย่างเป็นธรรม ทั้งนี้ **เพื่อเป็นที่พึ่งของแผ่นดิน อย่างแท้จริง**

24 ปี

ผู้ตรวจการแผ่นดิน

นายทรงศักดิ์ สายเชื้อ

ผู้ตรวจการแผ่นดิน

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ถือกำเนิดและปฏิบัติหน้าที่มาครบรอบ 24 ปี ในปี 2567 นี้ โดยที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นกลไกประการหนึ่งที่สำคัญในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนความไม่เป็นธรรมของประชาชนและสนับสนุนหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ผู้ตรวจการแผ่นดินยังเป็นกลไกที่สำคัญประการหนึ่งในระบบการตรวจสอบและถ่วงดุล (Check and balance) ในระบอบประชาธิปไตย โดยตรวจสอบและถ่วงดุลหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่ขณะเดียวกันก็ให้คำแนะนำและสนับสนุนหน่วยงานของรัฐในการแก้ไขปัญหาของพี่น้องประชาชนด้วย ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงเปรียบเสมือนคนกลางระหว่างภาคประชาชนกับภาครัฐในการแสวงหาแนวทางและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน

อาจกล่าวได้ว่าปรัชญาพื้นฐาน และหลักการของผู้ตรวจการแผ่นดิน เน้นที่หลัก 2 ประการ คือ

- แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน (Grievances) ผู้ตรวจการแผ่นดินจะแสวงหาข้อเท็จจริงเมื่อเห็นว่ามีคนที่ไม่ได้รับความเดือดร้อน หรือไม่ได้รับความเป็นธรรมอันเนื่องมาจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

- ส่งเสริม สนับสนุน แนะนำ หน่วยงานของรัฐ ให้ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ (Good Administration) การทำงานของผู้ตรวจการแผ่นดินต้องมุ่งไปที่การส่งเสริม สนับสนุนและให้คำแนะนำแก่หน่วยงานของรัฐ ทั้งกระทรวง กรม รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน องค์กรปกครองส่วนภูมิภาค จังหวัด อำเภอ ตำบล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อบจ. อบต. เทศบาล กทม. เมืองพัทยา ฯลฯ ที่ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติงานได้อย่างมี

1. ประสิทธิภาพ
2. ขจัดความเหลื่อมล้ำ
3. อำนวยประโยชน์แก่ประชาชน
4. อย่างเท่าเทียมกัน
5. เพื่อที่จะเป็นการลดภาระและอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน

การมุ่งประชาชนเป็นศูนย์กลางและแก้ไขความเดือดร้อนของประชาชน ผ่าน

1. เรื่องที่ประชาชนร้องเรียนเข้ามาเป็นรายกรณี เป็นการเยียวยาความทุกข์แก่ผู้ร้องเรียนรายบุคคล หรือคณะบุคคลที่ไม่ได้รับความยุติธรรม ด้วยความรวดเร็ว ไม่มีค่าใช้จ่ายผ่านช่องทางที่สำนักงานจัดให้ส่งเรื่อง นอกเหนือจากการเดินทางมาร้องเรียนด้วยตนเองซึ่งต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายสูง

2. เรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินหยิบยก (Own Motion or Own Initiative Investigation) และการสอบสวนเชิงระบบ (Systemic Investigation)

เรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินหยิบยกขึ้นมาพิจารณาสอบสวนเองนั้นมีทั้งเรื่องที่เป็นการแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนเฉพาะหน้า เช่น การสนับสนุนการเยียวยาชดเชยพี่น้องประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากอุบัติเหตุหรือภัยธรรมชาติต่าง ๆ ให้ได้รับการเยียวยาชดเชยที่รวดเร็วเพียงพอ

นอกจากนี้ในการหยิบยกเรื่องขึ้นมาดำเนินการเอง ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจดำเนินการสอบสวนเชิงระบบ (Systemic Investigation) เมื่อผู้ตรวจการแผ่นดินดำเนินการเยียวยาแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนแบบ case by case เสร็จเรียบร้อยแล้ว หากปัญหาดังกล่าวมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นอีกซ้ำ ๆ จะเป็นเรื่องร้องเรียนที่ส่งผลกระทบต่อคนจำนวนมากหรือน้อยก็ได้ หรืออาจเป็นเรื่องที่มีผลกระทบในวงกว้าง หรือเป็นการแก้ไขปัญหาในเชิงโครงสร้าง แต่เป็นเรื่องร้องเรียนที่มีลักษณะของการบริหารที่มีความบกพร่อง (Defective Administration) และการพิจารณาดำเนินการพิจารณาสอบสวนจะนำไปสู่

การเปลี่ยนแปลงทางด้านกฎหมาย นโยบาย กระบวนการ หรือการปฏิบัติ เพื่อป้องกันการเกิดขึ้นซ้ำ หรือเพื่อแก้ไข ปัญหาในภาพรวม รวมทั้งเป็นการแก้ไขปัญหาทั้งระบบ ครอบคลุมการป้องกัน การแก้ไขปัญหา และการวางระบบ การบริหารจัดการอย่างยั่งยืน ตัวอย่างเช่น การอายัดตัว ผู้ต้องหา การเยียวยาผู้ประสบเหตุจากโรงงานพลุและ ดอกไม้ไฟระเบิด ที่จังหวัดนครราชสีมา เป็นต้น

การดำเนินการตามหมวด 5 หน้าที่ของรัฐ ที่ถือเป็น หน้าที่และภารกิจสำคัญที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มอบหมายให้ผู้ตรวจการแผ่นดิน เสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐ ยังไม่ได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด 5 หน้าที่ของรัฐ โดยหมวด 5 นี้ได้กำหนดหน้าที่ของรัฐไว้ 12 ด้าน ครอบคลุม มิติต่าง ๆ เช่น การบังคับใช้กฎหมาย การคุ้มครองผู้บริโภค การศึกษา สาธารณสุข ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลาย ทางชีวภาพ ฯลฯ

ในปัจจุบันผู้ตรวจการแผ่นดินได้มุ่งการดำเนินการเชิงรุกมากขึ้น โดยการหยิบยกเรื่องขึ้นมาดำเนินการเอง มากขึ้น โดยเฉพาะเรื่องเชิงระบบซึ่งอยู่ในระหว่าง การดำเนินการประมาณ 20 เรื่อง

ผู้ตรวจการแผ่นดินยังมุ่งสร้างเครือข่ายกับ หน่วยงานภาครัฐและภาคประชาสังคม เช่น เครือข่าย ประชาชนคนทำดี เครือข่ายเยาวชนคนดีเพื่อสังคม และ บัณฑิตแรงงานอาสาทำดี รวมทั้งการดำเนินกิจกรรม ผู้ตรวจการแผ่นดินสัญจรในจังหวัดต่าง ๆ และผู้ตรวจการ แผ่นดินเคลื่อนที่ในเขตต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานคร

ก้าวอย่างสู่วินาที 24 นั้น ผู้ตรวจการแผ่นดิน มุ่งยกระดับมาตรฐานขององค์กรสู่มาตรฐานสากลและ การเปลี่ยนผ่าน (Transformation) จาก Classical Ombudsman สู่ Modern Ombudsman จากภารกิจที่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 เพิ่มอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินในเรื่องการตรวจสอบ การใช้อำนาจรัฐตามหมวด 5 หน้าที่ของรัฐ เรื่องที่

ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐให้ปรับปรุง กฎหมาย กฎ คำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงาน เรื่องที่ ผู้ตรวจการแผ่นดินหยิบยกขึ้นสอบสวนเอง และการสอบสวน เชิงระบบ ล้วนแต่เป็นภาระหน้าที่ที่มากกว่าหน้าที่ของ Classical Ombudsman ที่เน้นเยียวยาความเดือดร้อน ของประชาชนผ่านการรับเรื่องร้องเรียนโดยเฉพาะ จึงถือว่าเป็น การก้าวเข้าสู่ความเป็น Modern Ombudsman ของผู้ตรวจการแผ่นดิน ที่ขอบเขตอำนาจหน้าที่ขยาย วงกว้างออกไป

บทบาทในเวทีระดับภูมิภาคและเวทีระหว่างประเทศ ของผู้ตรวจการแผ่นดิน การที่ประเทศไทยเข้าเป็นสมาชิก ในเวทีระหว่างประเทศอย่าง IOI และ AOA และมีบทบาทนำ ในการก่อตั้ง SAEOF นั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้าง ความร่วมมือกับต่างประเทศในการดูแลประชาชนทั้งไทย และคู่ภาคี เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และวิธีการในการให้บริการ ประชาชนด้วยความเป็นธรรมและรวดเร็ว เพื่อสร้างและ พัฒนาแนวปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานสากล

ปณิธาน นโยบาย และการทำงานของผู้ตรวจการ แผ่นดินมุ่งเน้นที่ประโยชน์สุขของประชาชน ส่งเสริม ความยุติธรรมในสังคม โดยอำนวยความสะดวก เป็นธรรม ให้กับประชาชน ด้วยความรวดเร็ว สะดวก และเป็นมิตร พร้อมทั้งส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐให้ปฏิบัติหน้าที่ อย่างมีประสิทธิภาพ ขจัดความเหลื่อมล้ำ อำนาจประโยชน์ ให้แก่ประชาชนอย่างทัดเทียมกัน รวมทั้งขจัดหรือระงับ ความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมที่หน่วยงานของรัฐ ปฏิบัติต่อประชาชน

24 ปี

ผู้ตรวจการแผ่นดิน

พันตำรวจโท กิรป กฤตธีรานนท์
เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

วันที่ 12 เมษายน 2567 เป็นวันครบรอบวันสถาปนาของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ปีที่ 24 สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นองค์กรอิสระที่จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย มีหน้าที่และภารกิจหลักที่สำคัญคือ การตรวจสอบการใช้อำนาจของหน่วยงานรัฐที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน และภารกิจรองคือ การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญได้รับรองไว้ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินรับเรื่องร้องเรียนและช่วยแก้ไขปัญหาความทุกข์ร้อนของประชาชนเป็นจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี ในปี พ.ศ. 2566 ที่ผ่านมา สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินรับเรื่องไว้พิจารณา จำนวน 5,380 เรื่อง สามารถบริหารจัดการเรื่องร้องเรียนเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนแล้วเสร็จ จำนวน 3,388 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 62.97 ซึ่งบรรลุตามเป้าหมายของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินและเป็นจำนวนสูงสุดตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 บัญญัติให้อำนาจหน้าที่ไว้ นอกจากนี้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินยังประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 – 2570) เพื่อเป็นแนวทางการขับเคลื่อนการปฏิบัติภารกิจของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570 ซึ่งเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) โดยให้ความสำคัญกับมาตรฐานการปฏิบัติงานและการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ 5 ด้าน ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยกระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินในการแก้ไขความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมของประชาชน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบ คำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ ที่ล่าสมัยและเป็นภาระกับประชาชน รวมทั้งการเสนอแนะการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนในเชิงระบบ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การติดตาม ตรวจสอบ และเสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐยังมีได้ปฏิบัติตามหมวด 5 หน้าที่ของรัฐให้ครบถ้วน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 เสริมสร้างการสื่อสารประชาสัมพันธ์ และยกระดับการขับเคลื่อนการทำงานด้านเครือข่ายภายในประเทศและความร่วมมือระหว่างประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ยกระดับการบริหารงานของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อสนับสนุนภารกิจของผู้ตรวจการแผ่นดิน

ในวาระครบรอบวันคล้ายวันสถาปนาสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ปีที่ 24 นี้ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินยังคงมุ่งมั่นทำหน้าที่เป็นหน่วยงานสนับสนุนการปฏิบัติภารกิจของผู้ตรวจการแผ่นดินในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐและการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ โดยสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินมีเป้าหมายที่จะพัฒนาไปสู่การเป็นองค์กรดิจิทัล นำเทคโนโลยีมาใช้บริหารจัดการภายในองค์กรและการให้บริการประชาชนเพื่อยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงาน ลดขั้นตอนและลดระยะเวลาการปฏิบัติงาน พัฒนาประสิทธิภาพกระบวนการตรวจสอบและการแสวงหาข้อเท็จจริง พัฒนาระบบการติดตามผลการปฏิบัติตามคำวินิจฉัย และข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดิน พัฒนาระบบข้อมูลและระบบดิจิทัล เพื่อติดตามและรายงานการปฏิบัติตามหมวด 5 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 รวมทั้งให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรของสำนักงานให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญอย่างต่อเนื่อง และพัฒนาสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ เพื่อให้บุคลากรของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินมีคุณภาพชีวิตที่ดีเพื่อจะได้ร่วมแรงร่วมใจกันขับเคลื่อนภารกิจขององค์กรให้สำเร็จลุล่วงและเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความเป็นธรรมให้กับประชาชนและประเทศชาติต่อไป

ประวัติความเป็นมาของผู้ตรวจการแผ่นดินไทย

ความคิดเกี่ยวกับการควบคุมตรวจสอบฝ่ายบริหาร ยังไม่เป็นที่แพร่หลายนักในประเทศไทย โดยเฉพาะในเรื่อง ผู้ตรวจการแผ่นดิน มีเพียงบทความที่ตีพิมพ์ในวารสาร บทบัณฑิตย เรื่อง ออมบุดแมนในประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2509 เท่านั้น

ในปี พ.ศ. 2517 คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กำหนดให้มี “ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา” ไว้ในร่าง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517 แต่ไม่เป็นผลสำเร็จ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม ในปี พ.ศ. 2535 รวม 4 ฉบับ และต่อมาในปี พ.ศ. 2538 ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 5 อีกครั้งหนึ่ง โดยการผลักดันของนักวิชาการและสื่อมวลชน โดยในการแก้ไขครั้งนี้ได้เพิ่มบทบัญญัติว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินรัฐสภา ไว้เป็นมาตรา 162 ทวิ ของรัฐธรรมนูญ โดยกำหนดให้มีผู้ตรวจการแผ่นดินไม่เกิน 5 คน แต่ตลอด การบังคับใช้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ ไม่มีการแต่งตั้งผู้ตรวจการ รัฐสภาแต่อย่างใด

อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากมีกระแสผลักดัน ให้มีการปฏิรูปการเมือง จนกระทั่งได้นำไปสู่การแก้ไข รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ฉบับที่ 6 แก้ไขเพิ่มเติมพุทธศักราช 2539 โดยมีการแก้ไข

เพิ่มเติมมาตรา 211 ในเรื่องการตั้งคณะกรรมการสภา ร่างรัฐธรรมนูญขึ้น การจัดตั้งระบบผู้ตรวจการแผ่นดิน จึงประสบความสำเร็จโดยใช้ชื่อว่า “ผู้ตรวจการแผ่นดิน ของรัฐสภา” และได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 หมวด 6 รัฐสภา ส่วนที่ 7 ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา มาตรา 196 มาตรา 197 และมาตรา 198 และกำหนดให้มีการตรา พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการ แผ่นดินของรัฐสภา เพื่อรองรับและกำหนดรายละเอียด ในการปฏิบัติ ซึ่งรัฐสภาก็ได้ให้ความเห็นชอบร่าง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว และ ประกาศใช้เป็นพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. 2542 ขึ้น

เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2543 ได้มีพระบรม ราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้นายพิเชต สุนทรพิพิธ เป็นผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาคนแรกประเทศไทย และต่อมาใน วันที่ 12 เมษายน พ.ศ. 2543 ได้มีคำสั่ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาแต่งตั้งให้นายปราโมทย์ โชติมงคล เป็นเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ของรัฐสภาคนแรกประเทศไทย และให้ถือว่า วันที่ 12 เมษายน พ.ศ. 2543 เป็นวันก่อตั้งสำนักงานผู้ตรวจการ แผ่นดินของรัฐสภาอีกด้วย ต่อมาได้มีการคัดเลือก

ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาอีก 2 คน คือ นายพลทรัพย์ ปิยะอนันต์ และ พลเอก อีรเดช มีเพียร ซึ่งบัดนี้ได้ครบวาระการดำรงตำแหน่งไปแล้ว กรณี พลเอก อีรเดช มีเพียร นั้น ได้ดำรงตำแหน่งประธานผู้ตรวจการแผ่นดินคนแรก

ต่อมา เมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 ได้เกิดการปฏิวัติรัฐประหาร โดยคณะบุคคลที่เรียกว่า “คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.)” และได้มีการประกาศยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งโดยหลักการแล้วพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญย่อมต้องถูกยกเลิกไปด้วย แต่ คปค. ได้มีประกาศ คปค. ฉบับที่ 14 ลงวันที่ 21 กันยายน พ.ศ. 2549 ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาที่อยู่ต่อไป โดยให้เหตุผลว่า “เพื่อให้การดำเนินการเกี่ยวกับการรับเรื่องร้องเรียนและการบริหารราชการแผ่นดินและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นไปอย่างต่อเนื่อง คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จึงมีประกาศให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. 2542 มีผลบังคับใช้ต่อไปจนกว่าจะมีประกาศเป็นอย่างอื่น” ซึ่งทำให้ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภายังคงอยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปเพื่อแก้ไขความทุกข์ร้อนให้แก่ประชาชน

หลังจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ถูกยกเลิก ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2549 โดยบัญญัติให้มีสภาร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อจัดทำร่างรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ทั้งฉบับสำหรับเป็นแนวทางในการปกครองประเทศ โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวางทุกขั้นตอน เมื่อการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญแล้วเสร็จและจัดให้มีการออกเสียงประชามติ ผลปรากฏว่าประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยเสียงข้างมากของผู้มาออกเสียงประชามติเห็นชอบให้นำร่างรัฐธรรมนูญมาใช้บังคับ โดยได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2550 ซึ่งยังคงระบบผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยบัญญัติให้เป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญองค์กรหนึ่งเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้

อำนาจรัฐต่อไป พร้อมทั้งมอบอำนาจหน้าที่เพิ่มเติมให้อีกหลายประการ และมีการเปลี่ยนแปลงชื่อจาก “ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา” เป็น “ผู้ตรวจการแผ่นดิน”

และในปี พ.ศ. 2552 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. 2552 ขึ้น

เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 ได้มีประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 11/2557 เรื่องการสิ้นสุดของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แต่ยังคงให้องค์กรอิสระและองค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2550 ยังคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไป

วันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2560 ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 โดยได้บัญญัติให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. เสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ บรรดาที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน หรือความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน หรือเป็นภาระแก่ประชาชนโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ

2. แสวงหาข้อเท็จจริงเมื่อเห็นว่ามิผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ให้จัดหรือระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมนั้น

3. เสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐยังมีได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด 5 หน้าที่ของรัฐ

ปัจจุบันมีผู้ตรวจการแผ่นดินทั้งหมด 3 คน ประกอบด้วย นายสมศักดิ์ สุวรรณสุจริต ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน รองศาสตราจารย์อิสสรีย์ หรรษาจรูญโรจน์ ผู้ตรวจการแผ่นดิน และนายทรงศักดิ์ สายเชื้อ ผู้ตรวจการแผ่นดิน

ความเป็นมาของผู้ตรวจการแผ่นดินไทย

พ.ศ. 2517

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กำหนดให้มี “ผู้ตรวจราชการแผ่นดินของรัฐสภา” ไว้ในร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517

พ.ศ. 2538

บัญญัติให้มี “ผู้ตรวจการรัฐสภา” ไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 แก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 5 พุทธศักราช 2538 โดยกำหนดให้มีจำนวนไม่เกิน 5 คน

พ.ศ. 2540

บัญญัติให้มี “ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา” ไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ในมาตรา 196-198 โดยกำหนดให้มีจำนวนไม่เกิน 3 คน

พ.ศ. 2542

รัฐสภาเห็นชอบและประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. 2542

พ.ศ. 2543

1 เม.ย. 2543 นายพิเชต สุนทรพิพิธ ได้การแต่งตั้งให้เป็นผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาคนแรกของไทย 12 เม.ย. 2543 จัดตั้งสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาขึ้น

พ.ศ. 2549

19 ก.ย. 2549 คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข “คปค.” ประกาศยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

พ.ศ. 2550

บัญญัติให้มี “ผู้ตรวจการแผ่นดิน” ไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในหมวดที่ 11 องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 242-245

พ.ศ. 2552

รัฐสภาเห็นชอบและประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. 2552

พ.ศ. 2557

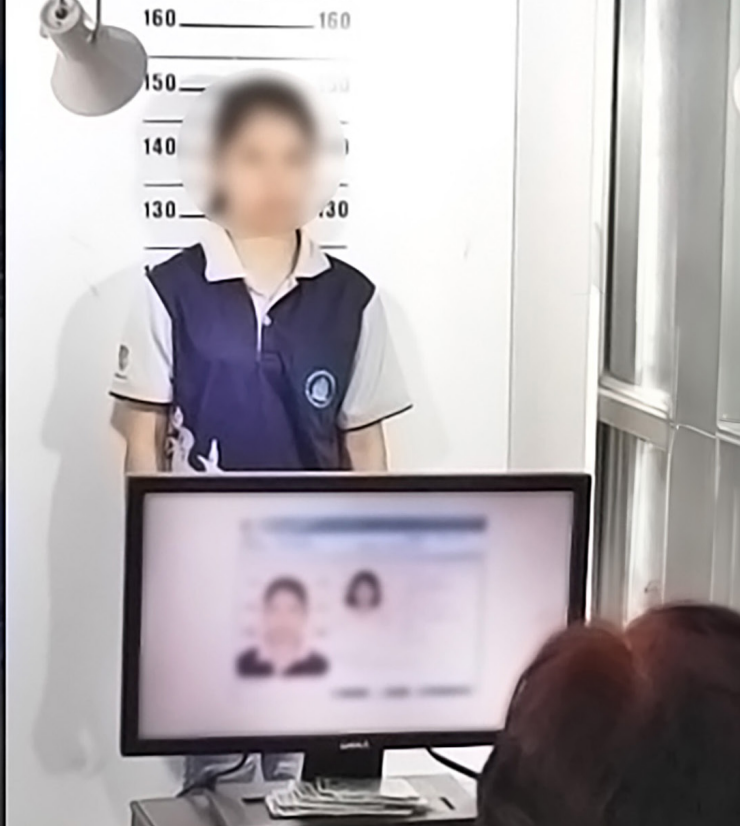
22 พ.ศ. 2557 คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ยึดอำนาจการปกครองและประกาศยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

23 พ.ศ. 2557 คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ออกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 24 ให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. 2552 มีผลใช้บังคับต่อไป

พ.ศ. 2560

6 เม.ย. 2560 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ประกาศใช้ 24 ธ.ค. 2560 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. 2560 ประกาศใช้

Complaints Story

หน้าเปลี่ยน เจ้าหน้าที่ไม่ทำบัตรประชาชนใหม่ให้ ร้องผู้ตรวจการแผ่นดินช่วยแก้ปัญหาที่

ผู้ร้องเรียนได้เดินทางไปที่จุดบริการด่วนมหานคร สถานีรถไฟฟ้าวัดมสุข กรุงเทพมหานคร เพื่อทำบัตรประชาชนใหม่ เนื่องจากบัตรประชาชนเดิมหมดอายุ โดยเจ้าหน้าที่สำนักงานเขตบางนา ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ ณ จุดบริการดังกล่าว แจ้งให้ผู้ร้องเรียนถอดหน้ากากอนามัยออกเพื่อตรวจสอบใบหน้าเปรียบเทียบกับรูปถ่ายในบัตรประชาชนเดิม

เมื่อผู้ร้องเรียนถอดหน้ากากอนามัยออก เจ้าหน้าที่พบว่า ใบหน้าของผู้ร้องเรียนแตกต่างจากรูปถ่ายในบัตรประชาชนเดิม จึงสอบถามว่าได้ศัลยกรรมใบหน้าหรือไม่ ผู้ร้องเรียนจึงแจ้งว่าไม่เคยทำศัลยกรรมความงาม เพียงแต่เคยตัดหนังตาเพื่อรักษาอาการหนังตาตกจนบดบังการมองเห็นจากโรคกล้ามเนื้อตาอ่อนแรงและภาวะขนตาที่มตาจากกรรมพันธุ์ รวมทั้งจัดฟันเพื่อแก้ไขปัญหาฟันไม่สบกันจากการเลาะฟันกรามเพื่อผ่าตัดเนื้องอกข้างขมับด้านขวา

ผู้ร้องเรียนแจ้งว่าถูกเจ้าหน้าที่ขึ้นเสียงใส่ว่าทำศัลยกรรมมาเพราะใบหน้าไม่เหมือนเดิม และแจ้งให้ผู้ร้องเรียนพาญาติหรือข้าราชการพลเรือนระดับสามมารับรองตัวตนจึงจะสามารถทำบัตรประชาชนใหม่ได้ แต่ผู้ร้องเรียนมีญาติเพียงคนเดียว คือ มารดาซึ่งอาศัยอยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่และไม่สะดวกเดินทางมาที่กรุงเทพมหานครเพื่อเป็นพยาน นอกจากนี้ ผู้ร้องเรียนไม่มีคนรู้จักเป็นข้าราชการพลเรือน จึงไม่สามารถพาบุคคลมาเป็นพยานรับรองได้ ทำให้ผู้ร้องเรียนรู้สึกว่าจะไม่ได้รับความช่วยเหลือหรือคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่

ผู้ร้องเรียนจึงประสงค์ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินประสานไปยังสำนักงานเขตบางนา เพื่อให้เจ้าหน้าที่ดังกล่าว ดำเนินการทำบัตรประชาชนใหม่ให้แก่ผู้ร้องเรียน โดยไม่ต้องนำพยานบุคคลมารับรองว่าเป็นบุคคลเดียวกันกับผู้ถือบัตรประชาชนเดิม

เมื่อสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับเรื่องร้องเรียนดังกล่าว เจ้าหน้าที่สอบสวน สำนักตรวจสอบเรื่องร้องเรียนจึงได้ประสานสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากศูนย์ตอบปัญหาทางทะเบียนและบัตร สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง สายด่วน 1548 ได้รับแจ้งข้อมูลว่า กรณีที่ประชาชนขอทำบัตรประชาชนใหม่ แต่บุคคลดังกล่าวมีใบหน้าแตกต่างจากรูปถ่ายในบัตรประชาชนเดิมอย่างชัดเจน เช่น มีการทำศัลยกรรมใบหน้า กรณีการตัดหนังตาและการจัดฟันของผู้ร้องเรียนนั้น อาจจะถือว่าเป็นการศัลยกรรมอย่างหนึ่งเพื่อรักษาอาการจากโรคหรือแก้ไขความบกพร่องของอวัยวะในร่างกาย หากมีการสแกนลายนิ้วมือเพื่อเปรียบเทียบกับลายพิมพ์นิ้วมือในฐานข้อมูลแล้ว ปรากฏว่าลายนิ้วมือตรงกัน บุคคลดังกล่าวสามารถนำไปรับรองแพทย์หรือใบเสร็จที่แสดงว่ามีการทำศัลยกรรมหรือผ่าตัดบริเวณใบหน้า หรือเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องมาแสดงต่อเจ้าหน้าที่ผู้ทำบัตรเพื่อยืนยันตัวตนว่าเป็นบุคคลเดียวกันได้ โดยไม่จำเป็นต้องพาดยานบุคคลมารับรอง

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ประสานกับสำนักงานเขตบางนาเพื่อสอบถามถึงเรื่องร้องเรียนดังกล่าว พร้อมได้แจ้งเพิ่มเติมว่า ผู้ร้องเรียนเป็นผู้พิการทางการเคลื่อนไหวและโรคแพ้ภูมิตัวเอง ประกอบกับผู้ร้องเรียนได้รับการผ่าตัดบริเวณหนังตาและจัดฟันเพื่อรักษาอาการอันสืบเนื่องมาจากโรคประจำตัว จึงทำให้ผู้ร้องเรียนมีใบหน้าแตกต่างจากรูปถ่ายในบัตรประชาชนเดิม

นอกจากนี้ ได้แจ้งให้เจ้าหน้าที่ดังกล่าวทราบข้อมูลตามที่ได้ประสานสอบถามจากศูนย์ตอบปัญหาทางทะเบียนและบัตร สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง ซึ่งกรณีของผู้ร้องเรียนหากดำเนินการสแกนลายนิ้วมือแล้วข้อมูลตรงกับฐานข้อมูลเดิม ผู้ร้องเรียนสามารถนำบัตรประจำตัวคนพิการ มายืนยันตัวตนได้โดยไม่ต้องใช้อเอกสารอื่นอีก โดยสำนักงานเขตบางนายินดีดำเนินการทำบัตรประชาชนให้ พร้อมนัดหมาย วัน และเวลา ตามที่ผู้ร้องเรียนประสงค์

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้ประสานผู้ร้องเรียนเพื่อแจ้งผลการประสานงานกับสำนักงานเขตบางนาให้ผู้ร้องเรียนทราบ และได้นัดหมายวันเวลาให้ผู้ร้องเรียนไปทำบัตรประชาชนที่จุดบริการด่วนมหานครสถานีรถไฟฟ้าอโศกสุขอีกครั้ง

หลังจากนั้น สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ติดตามเรื่องดังกล่าวกับผู้ร้องเรียนได้รับแจ้งว่า ผู้ร้องเรียนได้เดินทางไปทำบัตรประชาชนตามวันเวลาที่นัดหมาย โดยเจ้าหน้าที่ได้สแกนลายนิ้วมือของผู้ร้องเรียนแล้วปรากฏว่าลายนิ้วมือตรงกับลายพิมพ์นิ้วมือในฐานข้อมูล เจ้าหน้าที่จึงขอให้ผู้ร้องเรียนแสดงบัตรประจำตัวคนพิการเพื่อยืนยันตัวตน และเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการทำบัตรประชาชนให้แก่ผู้ร้องเรียนเรียบร้อยแล้วทั้งนี้ ผู้ร้องเรียนได้ขอบคุณสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินสำหรับการประสานงานแก้ไขปัญหาในครั้งนี้

สื่อมวลชน ในความคาดหวังของ ผู้ตรวจการแผ่นดิน

Ombudsman Action

Ombudsman Action ฉบับนี้ ขอนำปจฉิมกถา “สื่อมวลชนในความคาดหวังของผู้ตรวจการแผ่นดิน” ที่ท่านประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน (นายสมศักดิ์ สุวรรณสุจริต) ได้กล่าวไว้ในกิจกรรม “วันนักข่าว 5 มีนาคม สรรค์เสวนา” จัดโดยสมาคมสื่อมวลชนจังหวัดขอนแก่น โดยกิจกรรมดังกล่าวจัดขึ้นเพื่อทบทวนบทบาทการทำงานของสื่อมวลชน และสร้างความเข้าใจต่อสังคมเกี่ยวกับบทบาทที่ถูกต้อง

1. กล่าวนำ

1.1 ขอขอบคุณสมาคมสื่อมวลชนจังหวัดขอนแก่น ภายใต้การนำของท่านนายกสมาคมฯ (คุณเจริญลักษณ์ เพ็ชรประดับ) ที่กรุณาให้เกียรติมาร่วมงานอันมีเกียรติและทรงคุณค่า มอบโล่ประกาศเกียรติคุณองค์กรทรงคุณค่า และบุคคลผู้ทรงคุณค่าจังหวัดขอนแก่น ในวันที่

1.2 ขอใช้โอกาสนี้ แสดงความยินดีต่อองค์กรและบุคคลที่มีผลงานดีเด่นและได้รับการคัดเลือกเข้ารับโล่ประกาศเกียรติคุณองค์กรดีเด่น และบุคคลดีเด่น ในวันที่/วันนักข่าว 5 มีนาคม 2567 ซึ่งถือเป็นวันสำคัญของพี่น้องนักข่าวและสื่อมวลชนทั่วประเทศ

2. ผู้ตรวจการแผ่นดิน

2.1 หน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน

ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ มีหน้าที่ที่สำคัญ คือ การแก้ไขความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมของประชาชน อันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมของประชาชนที่อยู่ในกรอบหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน เป็นความเดือดร้อนใน 3 ลักษณะ คือ

(1) ความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติทางใด ๆ บรรดาที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรม

(2) ความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากการกระทำของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในลักษณะของการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมาย

(3) ความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมของประชาชนจากการที่หน่วยงานของรัฐ ยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด 5 หน้าที่ของรัฐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

2.2 ปัญหาข้อขัดข้องในการปฏิบัติภารกิจของผู้ตรวจการแผ่นดิน

การรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และอำนาจ ตลอดจนช่องทางการร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน กรณีได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรม (ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นอีกที่พึ่งหนึ่งของประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรม)

3. สื่อมวลชนกับความคาดหวังของผู้ตรวจการแผ่นดิน

3.1 สื่อมวลชนกับการสนับสนุนภารกิจของผู้ตรวจการแผ่นดิน (สื่อมวลชน คือ กัลยาณมิตร)

(1) การประชาสัมพันธ์บทบาทหน้าที่ ตลอดจนช่องทางการร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน

(2) การสะท้อนปัญหาความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมของประชาชนในพื้นที่ที่อยู่ในกรอบหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน

(3) การให้ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน และสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

3.2 สื่อมวลชนกับความรับผิดชอบต่อสังคม (มุมมองในฐานะที่เป็น “พลเมือง”)

สิ่งที่ควรตระหนัก

- สภาพที่เป็นอยู่ของโลกปัจจุบัน (ผันผวน, ไม่แน่นอน, สลับซับซ้อน และคลุมเครือ)

- ข้อมูลข่าวสารที่ “ถูกต้อง ครบถ้วน เป็นปัจจุบัน เป็นกลาง (ปราศจากอคติลำเอียง)” เป็นสิ่งจำเป็นในการวางแผน การประกอบอาชีพ การดำเนินชีวิต การอยู่ร่วมกันของชุมชน/สังคม การมีส่วนร่วม และรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม

บทบาทของสื่อมวลชนกับความรับผิดชอบต่อสังคม

1) เป็นผู้นำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง ครบถ้วน เป็นกลาง (ปราศจากอคติลำเอียง) ไม่ส่งผลกระทบในทางลบ หรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลโดยไม่จำเป็น

2) เป็นผู้เฝ้าระวัง และแจ้งเตือนภัย

3) เป็นสื่อกลางระหว่างประชาชนกับผู้บริหาร ผู้กำหนดนโยบาย (เป็นผู้สะท้อนปัญหา ความคิดเห็น ทศนคติ ความรู้สึกของประชาชนต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง)

4) เป็นผู้ชี้แนะทิศทางการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาชุมชน สังคม ประเทศชาติ

5) เป็นผู้ยืนหยัดในความถูกต้อง ชอบธรรม คุณธรรม จริยธรรม

สุดท้าย คาดหวังที่จะเห็นองค์กรสื่อมวลชนเป็นองค์กรที่สง่างาม ภาควุมิ และเป็นเสาหลักที่พึ่งพิงอีกเสาหนึ่งของพี่น้องประชาชน

สพฉ. เข้าร่วมงานสัมมนา เรื่อง “ ศาลรัฐธรรมนุญ และองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญมีความสำคัญ ต่อประเทศและประชาชนอย่างไร ”

เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2567 ณ ห้องวายุภักษ์ 5 - 6 ชั้น 5 โรงแรมเซ็นทรา บายเซ็นทารา ศูนย์ราชการ และคอนเวนชันเซ็นเตอร์ กรุงเทพมหานคร นายสมศักดิ์ สุวรรณสุจริต ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน พร้อมด้วย พันตำรวจโท กীরป กฤตธีรานนท์ เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน นายกมลธรรม วาสบุญมา รองเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน นางสาวคมขวัญ กาญจนกฤษร รองเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และนายทิมพร ยะลา รองเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เข้าร่วมงานสัมมนา เรื่อง “ ศาลรัฐธรรมนุญและองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญมีความสำคัญต่อประเทศและประชาชนอย่างไร ” ซึ่งจัดขึ้นโดยคณะกรรมการกิจการองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ วุฒิสภา โดยมุ่งหวังเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของ วุฒิสภาและองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญว่ามีประโยชน์แก่ประเทศชาติและประชาชนอย่างไร และบูรณาการ การดำเนินงานร่วมกันของวุฒิสภา องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ

ในการจัดสัมมนาดังกล่าว นายสมศักดิ์ สุวรรณสุจริต ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้ให้เกียรติอภิปรายร่วมกับ ประธานองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญทั้ง 5 องค์กร ในหัวข้อ “บทบาท หน้าที่ ภารกิจเพื่อประชาชนของ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ได้แก่ พลตำรวจเอก วัชรพล ประสารราชกิจ ประธานกรรมการป้องกันและปราบปราม การทุจริตแห่งชาติ พลเอก ชนะทัฬห อันทามระ ประธาน กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน นายอิทธิพร บุญประคอง ประธานกรรมการการเลือกตั้ง และนางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์ ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยมี ศาสตราจารย์ ดร.สมคิด เลิศไพฑูรย์ เป็นผู้ดำเนินรายการ

และในช่วงบ่ายเป็นกิจกรรมการตอบข้อซักถาม ผู้เข้าร่วมสัมมนาโดยผู้แทนองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ประกอบด้วย พันตำรวจโท กীরป กฤตธีรานนท์ เลขาธิการ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน นายแสวง บุญมี เลขาธิการ คณะกรรมการการเลือกตั้ง นายนิวัติไชย เกษมมงคล เลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. นายประจักษ์ บุญยัง ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และนางหรรษา บุญรัตน์ รองเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยมีศาสตราจารย์ ดร.สมคิด เลิศไพฑูรย์ เป็นผู้ดำเนิน รายการ

กิจกรรมรับฟังความคิดเห็นเพื่อสร้างความเป็นธรรม ในสังคม (Place of Justice) ภายใต้โครงการผู้ตรวจการ แผ่นดินสัญจรพบประชาชนครั้งที่ 52

เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2567 ณ ห้องประชุมศรีวรรณ เทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจัดกิจกรรมรับฟังความคิดเห็นเพื่อสร้างความเป็นธรรมในสังคม (Place of Justice) ภายใต้โครงการผู้ตรวจการแผ่นดินสัญจรพบประชาชน ครั้งที่ 52 ให้กับผู้บริหาร เจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองนครพนม และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) กว่า 300 คน ให้ได้รับทราบ โดยมี รองศาสตราจารย์อิสสรีย์ ทรรศจรูญโรจน์ ผู้ตรวจการแผ่นดิน ให้เกียรติกล่าวเปิดงานพร้อมบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน นายทรงศักดิ์ สายเชื้อ ผู้ตรวจการแผ่นดิน ให้เกียรติกล่าวพบปะผู้นำชุมชน และมีนายนิวัต เจียวิริยบุญญา นายกเทศมนตรีเมืองนครพนม กล่าวต้อนรับ คณะผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้เข้ารับฟังการบรรยาย และพันตำรวจโท กิรป กฤตธีรานนท์ เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน กล่าวรายงาน

จากนั้น เป็นกิจกรรมรับฟังความคิดเห็นเพื่อสร้างความเป็นธรรมในสังคม (Place of Justice) โดยมีนางสาวมุกกรินทร์ อินฉ่ำ ผู้อำนวยการส่วนส่งเสริมการมีส่วนร่วม และนางสาวนที มีผิว นักวิชาการชำนาญการ เป็นผู้ดำเนินรายการเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในพื้นที่จังหวัดนครพนม

ในการจัดกิจกรรมครั้งนี้ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินยังเล็งเห็นถึงว่าหน่วยงานราชการท้องถิ่นนั้นต้องทำงานใกล้ชิดประชาชนและเป็นกำลังสำคัญในการช่วยเหลือและพัฒนาท้องถิ่นให้เกิดความเจริญก้าวหน้า อีกทั้งถือเป็นศูนย์กลางในการแพร่กระจายข่าวสารจากส่วนราชการส่วนท้องถิ่น จึงเป็นโอกาสที่ดีที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจะสร้างและขยายเครือข่ายผู้ตรวจการแผ่นดินให้เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นสามารถเป็นกระบอกเสียงในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผู้ตรวจการแผ่นดินให้ประชาชนระดับท้องถิ่นได้รู้จักต่อไป

อีกทั้งสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินต้องการสนับสนุนหน่วยงานราชการท้องถิ่นให้ตระหนักถึงสิทธิอันพึงมีของประชาชน การมีส่วนร่วมและมืองค์ความรู้ในกระบวนการด้านความเป็นธรรม รวมถึงการรักษาไว้ซึ่งคุณธรรมจริยธรรม ทั้งนี้เพื่อให้ส่วนราชการท้องถิ่นเป็นที่พึ่งพิงของประชาชนและช่วยสร้างสรรค์สังคมไทยให้มีคุณภาพและเป็นสังคมธรรมาภิบาลต่อไป

นอกจากนี้ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินยังได้นำรถประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ (Mobile Unit) ออกหน่วย ณ เทศบาลเมืองนครพนม เพื่อเผยแพร่บทบาทหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน พร้อมบริการรับเรื่องร้องเรียนและให้คำปรึกษาแก่ประชาชนอีกด้วย

ผู้ตรวจการแผ่นดินลงพื้นที่แก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน ณ จังหวัดปัตตานี

เมื่อวันที่ 7 มีนาคม 2567 นายทรงศักดิ์ สายเชื้อ ผู้ตรวจการแผ่นดิน พร้อมด้วยหม่อมหลวง ปุณศรี สมิติ ที่ปรึกษาผู้ตรวจการแผ่นดิน นายทิมมพร ยะลา รองเลขาธิการ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน นายสิริน ชาวเพ็ชรดี ผู้อำนวยการ สำนักงานสอบสวน 3 และคณะ ลงพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล ปลายา อำเภอกูเรื่อ จังหวัดเลย เพื่อประชุมแก้ไขปัญหา เรื่องร้องเรียนกรณีการบุกรุกที่สาธารณประโยชน์ในพื้นที่ หมู่ที่ 5 ตำบลปลายา อำเภอกูเรื่อ จังหวัดเลย ร่วมกับนายกิตติคุณ บุตรคุณ รองผู้ว่าราชการจังหวัดเลย นางสาวกมลารินทร์ คงเพียรธรรม นายอำเภอกูเรื่อ นายวิรัตน์ ศรีบูรินทร์ นายองค์การบริหารส่วนตำบลปลายา และผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานที่ดินจังหวัดเลย สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเลย สำนักงานธนารักษ์พื้นที่เลย ศูนย์ดำรงธรรม ตลอดจนกำนัน - ผู้ใหญ่บ้าน

ในพื้นที่ ซึ่งที่ดินดังกล่าวมีเนื้อที่ประมาณ 2 ไร่ เป็นที่ดินรกร้าง ที่มีต้นยูคาลิปตัส และมีสระน้ำเนื้อที่ประมาณ 1 งาน ซึ่งประชาชนในหมู่บ้านเรียกว่าสระน้ำบ้านตาดसान และอ้างว่าเป็นสระน้ำสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้าน ต่อมาเมื่อผู้อ้างสิทธิ ในที่ดินนี้ว่าเป็นที่ดินของบิดาตกทอดมาสู่ตน จึงได้เข้า ดำเนินการถมดินในสระน้ำ ทำให้เกิดการร้องเรียนมายัง ผู้ตรวจการแผ่นดิน

จดหมายข่าว ผู้ตรวจการแผ่นดิน

สิ่งตีพิมพ์

หากท่านใดมีข้อติชม ข้อเสนอแนะ ความคิดเห็น หรือต้องการแจ้งเปลี่ยนแปลงที่อยู่ กรุณาส่งรายละเอียดมาได้ทั้ง

สำนักสื่อสารองค์กรและประชาสัมพันธ์ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ อาคารรัฐประศาสนภักดี (อาคารบี) ชั้น 5
เลขที่ 120 หมู่ที่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210
หรือ ตู้ ปณ. 333 ปณฝ. ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ กรุงเทพฯ 10215
โทรศัพท์หมายเลข 0 2141 9163, 0 2141 9262 โทรสาร 0 2143 8364
DOWNLOAD : www.ombudsman.go.th เลือก ออมбудสแมน นิวส์

สพพ. เป็นหน่วยงานของรัฐที่ร่วมต่อต้านการทุจริต
และไม่รับของขวัญ ของกำนัล หรือผลประโยชน์อื่นใดที่ขัดต่อกฎหมาย ทั้งโดยตรงหรือโดยอ้อม

STARTUP
บันไดลู่มืออาชีพ

โครงการเพิ่มทักษะด้านอาชีพ
แก่นักเรียนที่ไม่ได้เรียนต่อหลังจบการศึกษาภาคบังคับ ปีงบประมาณ พ.ศ.2566

จบ ม.3 ไม่ได้เรียนต่อ

ไม่ได้ต่อแบบไม่มีอะไรกัน

ร่วมสานฝัน ปันอนาคตเด็กไทย
เงินงาน ความสุข

รู้แล้วบอกต่อ

2 ฟรี

🍴 ค่าใช้จ่าย
🍴 ที่พัก และอาหาร

4 ได้

💰 เงินสนับสนุนครอบครัว
ระหว่างการฝึกอบรม
JOB ค่าแรงสูง การันตีมีงานทำ
\$ โอกาสรับทุนหลังจบหลักสูตร
(ประกอบอาชีพอิสระ)
📄 ใบรับรองผ่านการฝึกอบรม

ถือเป็นหน้าที่และอำนาจ
ของผู้ตรวจการแผ่นดิน
ตามรัฐธรรมนูญหมวด 5
หน้าที่ของรัฐ ของรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช 2560 มาตรา 51

สมัครได้แล้ววันนี้ กำหนดฝึกอาชีพ 4-6 เดือน

ติดต่อสอบถามเพิ่มเติมที่ ศูนย์แนะแนวประจำโรงเรียน และสถาบันสำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานทุกจังหวัด

โดยความร่วมมือ

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

www.ombudsman.go.th

